

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ทิศทางการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมในอนาคต การออกแบบจะมีอยู่ทุกหนทุกแห่ง ไม่ว่าจะเป็นการสื่อสาร การขนส่ง การโทรคมนาคม ผลิตภัณฑ์ทางทหาร เครื่องมือทางการแพทย์ ทุกสิ่งทุกอย่างต้องผ่านการออกแบบ การออกแบบผลิตภัณฑ์ทำให้ราคาสินค้าลดลง ทำให้ผลิตภัณฑ์ง่ายต่อการใช้ เป็นการพัฒนาผลิตภัณฑ์ในด้านรูปร่างลักษณะร่วมกับประโยชน์ใช้สอย และยกระดับคุณภาพของสินค้าเพื่อการตลาด ศิลปอุตสาหกรรม (Industrial Design) มีความสำคัญและมีส่วนช่วยให้เกิดความก้าวหน้า ความสะดวกสบายต่อชีวิตความเป็นอยู่ของมนุษย์ในปัจจุบันเพิ่มมากขึ้นทุกที การดำเนินชีวิตประจำวันของมนุษย์ในปัจจุบันนี้ต้องใช้อุปกรณ์ เครื่องไม้เครื่องมือ เครื่องผ่อนแรง ผลิตภัณฑ์ ระบบและขบวนการต่างๆ ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นสิ่งที่ถูกสร้างขึ้นมาสื่อสนองความต้องการของมนุษย์ทั้งสิ้น การออกแบบเพื่อการรับใช้ ช่วยเหลือให้ความง่าย สะดวกสบาย รวดเร็ว ผลิตภัณฑ์เหล่านั้นได้รับการออกแบบ และผลิตขึ้นมาโดยมนุษย์หลายกลุ่ม กลุ่มที่สำคัญที่สุดคือ กลุ่มนักออกแบบศิลปอุตสาหกรรม และกลุ่มวิศวกรออกแบบ (ดนตรี รัตนทัศนีย์ , 2538:1) เทคโนโลยีของปีค.ศ.2000 ขึ้นอยู่กับของแนวคิดทางสังคม การเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีทำให้เกิดผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ อยู่ตลอดเวลาและต้องพยายามคิดในเรื่องของอนาคต ในขณะที่นักออกแบบต้องมีทักษะในการใช้เครื่องมือที่เกี่ยวกับเทคโนโลยี เป็นผู้นำในการเสนอรูปแบบใหม่ๆ ให้กับสังคม เพื่อการพัฒนาปรับปรุงผลิตภัณฑ์ที่แข่งขันกันในการทางการตลาด นักออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมจะทำงานอยู่กับผลิตภัณฑ์ของเมื่อวาน วันนี้และวันพรุ่งนี้อยู่ตลอดเวลา และจากเหตุผลนี้จะมีผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ ที่หลากหลายเข้าสู่ท้องตลาด ดังนั้นความต้องการนักออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมจึงมีค่อนข้างสูงและเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ (Fuller, R.B, 1973) นักออกแบบต้องมีความกล้าในการตัดสินใจ ต้องศึกษาถึงวัสดุ เทคโนโลยีและวิทยาการสมัยใหม่ รวมทั้งพยายามทำความเข้าใจปัญหาของผู้ใช้อย่างจริงจัง ต้องคำนึงถึงตลาด และที่สำคัญคือผลิตภัณฑ์ที่ออกแบบต้องสนองความต้องการของผู้ใช้ ซึ่งรวมถึงตัวนักออกแบบด้วย (Shimizu, T, 1987) สถาบันการศึกษาด้านการออกแบบในต่างประเทศได้ให้ทัศนะในเอกสารหลักสูตรของสถาบันที่เกี่ยวกับงานออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมว่า เกี่ยวข้องเป็นอย่างมากกับความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์และองค์ประกอบทางเทคโนโลยีจำนวนมากที่อยู่รอบตัว ด้วยเหตุนี้

บทบาทของนักออกแบบอุตสาหกรรมจึงเป็นการกำหนดคุณสมบัติทางเทคนิคของวัตถุและระบบที่มีผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์และเทคโนโลยี รวมไปถึงรูปแบบวิถีชีวิตของมนุษย์ทั่วไปด้วย (Academy of Fine Arts, 1992) ดังนั้นนักออกแบบยุคใหม่จะต้องมีความไวต่อสิ่งที่จับต้องได้ และสิ่งที่จับต้องไม่ได้ การศึกษาและระบบ ความรู้สึกและความมีเหตุผลเป็นสิ่งจำเป็นในยุคสังคมข้อมูลข่าวสาร นักออกแบบจำเป็นจะต้องมีพื้นฐานความรู้อันกว้างขวางเพื่อสร้างความรู้และความสามารถใหม่ในสาขาการทำงานที่หลากหลายออกไป (Kobe Design University ,1992)แนวโน้มความต้องการบัณฑิตที่มีคุณภาพและความรอบรู้ที่ทันสมัยมีมากขึ้น ซึ่งเป็นผลมาจากการพัฒนาความรู้และเทคโนโลยีต่างๆที่เกิดขึ้นมืออย่างรวดเร็ว(วันชัย ศิริชนะ , 2539) และการมีทัศนคติที่กว้างขวางจะทำให้นักศึกษาสามารถสร้างสรรค์งานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงในระบบอุตสาหกรรม(University of Ljubljana ,1992)

การศึกษาคือพื้นฐานของการพัฒนาประเทศ ปัจจุบันศาสตร์ทางการออกแบบถูกนำมาสอนกันในระดับมหาวิทยาลัยมากขึ้น เพื่อผลิตบัณฑิตออกไปรับใช้สังคม หัวใจหลักของการศึกษาทางด้านออกแบบคือ หลักสูตร ที่ถือเป็นแนวทางในการศึกษาสำหรับสิ่งที่ผู้เรียนจะได้รับ ซึ่งเปรียบเสมือนการสร้างแม่พิมพ์ที่ดี เพื่อมุ่งหวังให้ผลงานที่สำเร็จออกมา มีความสมบูรณ์พร้อม และเหมาะสมแก่การนำไปใช้งานในสภาพแวดล้อมนั้น ๆ ดังนั้นหลักสูตรจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง และเป็นสิ่งที่ต้องคำนึงถึงอย่างมากในการที่จะต้องวางโครงสร้างเพื่อคาดคะเนถึงผลที่จะได้รับ ประกอบกับระยะเวลาที่ผลนั้นจะแสดงตนต่อสาธารณะชนออกมา การคิดหลักสูตรไม่ใช่การคิดเพื่อปัจจุบันแต่เป็นการคิดล่วงหน้าเพื่อสัมฤทธิ์ผลในอนาคต(อรณิศ ปันยารชุน ,2538 : 36) มหาวิทยาลัยต้องเตรียมการและพัฒนาคนเข้าสู่โลกแห่งอนาคต และต้องมีการเตรียมการที่ดีเพื่อให้บัณฑิตอยู่ได้ในสังคมเนื่องจากการพัฒนาการทางด้านเทคโนโลยีในสังคมปัจจุบัน ได้พัฒนาสู่ความเป็นสังคมข่าวสารและได้เชื่อมโยงกันในทุกสังคม(สุรศักดิ์ บำรุงวงศ์ ,2537) ดังนั้นหน้าที่ของสถาบันการศึกษาในปัจจุบัน ควรทราบว่าเปลี่ยนแปลงตัวเองอย่างไรและเตรียมตัวอย่างไร จึงจะอยู่ในโลกปัจจุบันได้ สถาบันการศึกษาที่อยู่รอดได้ต้องเป็น "ระบบเปิด" ที่สัมพันธ์กับโลกภายนอกด้วย ปัจจุบันหลักสูตรด้านการออกแบบมีการเปลี่ยนแปลงน้อยมากและมีอายุต้นแบบ 60 ปีมาแล้ว ถึงเวลาที่ต้องเน้นหลักสูตรด้วยการทำความเข้าใจและออกแบบหลักสูตรเพื่อให้สัมพันธ์กับโลกภายนอกเพิ่มมากขึ้น (Wild.L ,1991)

ในปัจจุบันเทคโนโลยีและนวัตกรรมสมัยใหม่ มีการปรับเปลี่ยนและพัฒนาอย่างรวดเร็ว ดังนั้นแนวทางหลักสูตรออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมในอนาคต จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการผลิตบัณฑิต เนื่องจากต้องเน้นที่การเรียนรู้ การคิดวิเคราะห์ ปรับตัวให้อยู่ได้ในสังคมเทคโนโลยี มีความสามารถในการเรียนรู้ การปรับตัวในการทำงาน มีความรู้ลึกในศาสตร์เฉพาะและรู้กว้างขวางในหลายสาขาวิชาผสมผสานกัน ในลักษณะที่เรียกว่า "สหวิทยาการ" เพื่อให้สามารถนำความรู้ไปใช้ในการทำงานในโลกสมัยใหม่ หรือโลกในอนาคตได้เป็นอย่างดี (นรนิติ เศรษฐบุตร ,2539) หลักสูตรสหวิทยาการ เป็นหลักสูตรที่ผสมผสานความรู้หรือเนื้อหาวิชาจากสาขาวิชาที่ต่างกันโดยธรรมชาติ แต่มีความสัมพันธ์กันโดยความมุ่งหมายของผู้เรียนหรือผู้สอน หรือของเนื้อหาวิชาเฉพาะเรื่องหรือเฉพาะโปรแกรมนั้น อันได้แก่มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (วิชัย ดิสสระ ,2535) ซึ่งลักษณะการจัดแบบสหวิทยาการนี้มีการนำไปใช้ในหมวดวิชากลุ่มสหศาสตร์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อมุ่งพัฒนากระบวนการแบบบูรณาการเพื่อให้ให้นักศึกษาเห็นความสัมพันธ์ของศาสตร์ต่างสาขาอันได้แก่ มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี อันจะเป็นประโยชน์ในการวิเคราะห์สถานการณ์ต่างๆได้อย่างรอบคอบ รอบด้าน อย่างเป็นเหตุเป็นผลกันทั้งในระดับสังคม การดำเนินชีวิตส่วนตัวและวิชาชีพ อีกทั้งยังเป็นการเสริมสร้างให้เกิดแนวคิดของการสร้างองค์ความรู้ใหม่และการประยุกต์แก้ปัญหา (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,2541)

การพัฒนาที่เน้นมนุษย์เป็นศูนย์กลางของการพัฒนา และ การพัฒนาอย่างมีองค์รวมที่เรียกว่า " Holistic and Sustainable Human Development (SHD) " ซึ่งแสดงให้เห็นถึงแนวทางของมนุษย์ในอนาคตมนุษย์จะถูกบังคับให้สนใจในเรื่องรอบตัวมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับพระธรรมปิฎก(2539:2) ที่กล่าวถึงการพัฒนาคนว่าเป็นระบบแห่งบูรณาการ คนนั้นมีชีวิตอยู่ซึ่งเรียกว่าเป็นองค์รวม การดำเนินชีวิตนั้นแยกออกมาเป็นหลายด้านแต่ทุกด้านนั้นมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน เนื่องจากในยุคหน้า มนุษย์จำเป็นต้องรู้ทุกด้านของการดำรงชีวิต ด้วยเหตุนี้เอง การจัดการศึกษาในรูปแบบสหวิทยาการจึงเป็นสิ่งจำเป็นในปัจจุบัน (ชัยอนันต์ สมุทวณิช,2539) มนุษย์ยุคใหม่ ต้องมีความรู้ที่ประสมประสานกันเรียกว่า ยุทธศาสตร์ทางความรู้ (Strategic Knowledge) ซึ่งเป็นความรู้ที่ครอบคลุมถึงนิติศาสตร์เกี่ยวกับการเมือง ความรู้พื้นฐานเรื่องของเศรษฐกิจและความรู้พื้นฐานในเรื่องของการบริหารจัดการลักษณะที่เป็นอนาคตรวมอยู่ด้วย การจัดการเรียนการสอน ที่จัดในลักษณะสหวิทยาการระดับรายวิชาจะเป็นการเตรียมผู้เรียนให้สามารถบูรณาการในหลายวิชาที่เรียน เป็นการเตรียมบัณฑิตให้สามารถสร้างภาพในอนาคต

ขณะเดียวกันยังเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในกระบวนการทางสังคมเพื่อให้สามารถอยู่ร่วมในสังคมอนาคตได้ (สมชาย ภคภาสนวิวัฒน์, 2539) นอกจากนี้แนวคิดในการจัดหลักสูตรแบบสหวิทยาการหากจัดเสริมจุดมุ่งหมายของรายวิชา จะเพิ่มพูนขยายทักษะและปรับค่านิยมหรือแนวคิดของผู้เรียนให้ใหม่ ให้กว้างขวาง ให้หลากหลายและให้ลึกซึ้งขึ้นไปจากปัจจุบันที่มีอยู่ โดยให้ผู้เรียนเรียนรู้ทำความเข้าใจและมองเห็นปัญหาหลักๆ ของสังคม เข้าใจเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของภูมิภาคและของโลกเป็นหลักสำคัญ การเรียนรู้เกี่ยวกับเรื่องของอนาคต เรื่องของแนวทางใหม่ เรื่องของสิ่งซึ่งจะเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นในอนาคต เรียนรู้เรื่องราวของวัฒนธรรมท้องถิ่น สิ่งที่เป็นความรู้พื้นฐานที่เกี่ยวกับเรื่องของสังคมไทยและภูมิปัญญาชาวบ้าน(ไพฑูรย์ สินลารัตน์, 2539)

จากการประชุมคณะศึกษาโครงการการศึกษาไทยในยุคโลกาภิวัตน์ (2537) ผลการประชุมได้ข้อสรุปเกี่ยวกับวิสัยทัศน์ของโลกในอนาคต โดยเทคโนโลยีจะเป็นปัจจัยผลักดันสำคัญที่ทำให้โลก “ไร้พรมแดน” และมนุษย์จะมีการติดต่อสัมพันธ์กันได้อย่างรวดเร็วยิ่งขึ้น นำไปสู่การพัฒนาการของรูปแบบสากลทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ซึ่งแสดงให้เห็นว่าความได้เปรียบของประเทศทั้งหลายในอนาคตจะขึ้นกับกับฐานทรัพยากรมนุษย์และเทคโนโลยีเป็นสำคัญ ในอนาคตสังคมไทยต้องเป็นสังคมที่มีการถนอมคุณค่าทางวัฒนธรรมและค่านิยมที่ดี อันเป็นเอกลักษณ์แบบไทย คนไทยในอนาคตต้องมีโลกทัศน์ข้ามวัฒนธรรม และบรรทัดฐานทางความคิดในระดับสากล เพื่อการปรับตัวและการอยู่ร่วมกับชนต่างชาติ ต่างภาษา ต่างวัฒนธรรมได้ ส่วนวิสัยทัศน์ของการศึกษาไทยในอนาคต การศึกษาต้องเป็นการศึกษาที่มุ่งพัฒนาตัวบุคคลเป็นสำคัญ โดยเน้นให้ระบบการศึกษาไทยในอนาคตเป็นระบบที่สามารถเพิ่มศักยภาพการเรียนรู้ของบุคคล เพื่อส่งเสริมให้บุคคลมีการศึกษาและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับสภาวะโลกปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว คนที่จะดำรงตนอยู่ได้อย่างเป็นสุขในสังคมจึงต้องมีความสามารถในการเรียนรู้ การรับข่าวสารใหม่ๆ การคิด การตัดสินใจ และการปรับตัวให้ทันกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป

มหาวิทยาลัยรังสิต เป็นสถาบันอุดมศึกษาเอกชน สังกัดทบวงมหาวิทยาลัยเริ่มก่อตั้งขึ้นในปี 2529 มีจุดมุ่งหมายสำคัญ คือ การผลิตบัณฑิตในสาขาวิชาที่ตรงกับความต้องการในการพัฒนาประเทศ โดยมุ่งเน้นทางด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสาขาวิชาชีพเป็นสำคัญ ซึ่งรวมถึงเทคโนโลยีด้านการบริหาร การจัดการ การผลิต การบริการและวิชาชีพอิสระที่สามารถสร้างงาน

ของตนเองได้ ซึ่งนับว่าเป็นเป้าหมายสำคัญ และมหาวิทยาลัยรังสิตได้ตระหนักถึงความก้าวหน้าและเติบโตของอุตสาหกรรมและความสำคัญของการออกแบบผลิตภัณฑ์ จึงได้เปิดทำการสอนภาควิชาออกแบบผลิตภัณฑ์ขึ้น โดยมีปรัชญาการศึกษาของศิลปกรรม ดังนี้

“...ศิลปะและงานทางด้านการออกแบบ คือศาสตร์ซึ่งเกิดจากการบูรณาการอย่างละเอียดอ่อนระหว่างศิลปะและเทคโนโลยี อันเป็นผลของกระบวนการพัฒนาทางด้านความคิดสร้างสรรค์ของมนุษยชาติ เพื่อสร้างสิ่งแวดล้อมอันเป็นสิ่งจำเป็นในการดำรงชีวิตทั้งทางด้านกายภาพและจิตใจอีกทั้งเป็นเครื่องบ่งบอกถึงวัฒนธรรมและความเป็นอยู่ของผู้คนในแต่ละยุคสมัย...”

(คณะศิลปกรรม, 2542:1)

คณะศิลปกรรม มหาวิทยาลัยรังสิต เห็นความสำคัญของการเปิดการศึกษาทางด้านศิลปะและการออกแบบ เพื่อผลิตบัณฑิตระดับปริญญาตรี โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะให้เยาวชนของชาติ ได้รับการส่งเสริมและพัฒนาทางด้านความคิดสร้างสรรค์ควบคู่ไปกับความเป็นผู้มีจริยธรรมอันดีงาม เพื่อนำความรู้ความสามารถไปปฏิบัติให้ก่อเกิดประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติอย่างได้ผล ปัจจุบันคณะศิลปกรรม มหาวิทยาลัยรังสิต ประกอบด้วย 5 ภาควิชา คือ

- ภาควิชาออกแบบภายใน
- ภาควิชาศิลปะภาพถ่าย
- ภาควิชาการออกแบบนิเทศศิลป์
- ภาควิชาคอมพิวเตอร์อาร์ต
- ภาควิชาออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม

การเรียนการสอนของภาควิชาออกแบบผลิตภัณฑ์มหาวิทยาลัยรังสิต ผู้เรียนจะได้เรียนรู้ตั้งแต่พื้นฐานทางด้านศิลปะ ทฤษฎีและปฏิบัติการทางด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่มีการฝึกปฏิบัติการในโรงงาน เพื่อเพิ่มทักษะและตรวจสอบผลงานทางด้านการออกแบบ การศึกษาดูงานตามโรงงานผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ต่างๆ เพื่อสร้างความมั่นใจและความพร้อมให้แก่นักศึกษาเมื่อจบการศึกษาไปสู่การทำงานจริงในสังคมภายนอก โดยมีจุดประสงค์ของหลักสูตรดังนี้

“...เพื่อให้มีความรู้ความสามารถในการออกแบบผลิตภัณฑ์กับอุตสาหกรรมทุกประเภทและมุ่งเน้นให้นักศึกษา ได้มีพัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์ในการออกแบบซึ่งสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ในพื้นที่ตอนการผลิตและเพื่อให้ได้มาซึ่งผลิตภัณฑ์ที่มีมาตรฐานอีกทั้งยังเป็นการเสริมสร้างคุณภาพของชีวิตและสังคมให้ดียิ่งขึ้น...”(คณะศิลปกรรม, 2542:1)

แผนพัฒนามหาวิทยาลัยรังสิต (2540-2544)มีแนวนโยบายในการปรับเปลี่ยนหลักสูตรและสร้างเอกลักษณ์เฉพาะตัวของหลักสูตรให้มีจุดมุ่งหมายที่เฉพาะเจาะจงเป็นทางเลือกให้

กับผู้เรียนได้หลากหลาย และสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 (พ.ศ.2540-2544) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ คณะอนุกรรมการประเมินผลด้าน การศึกษาในระดับอุดมศึกษาได้สรุปประเด็นหลักในเรื่อง ความเป็นสากลของการอุดมศึกษาทั้งใน ระดับภูมิภาคและนานาชาติถึงแนวโน้มการมีปฏิสัมพันธ์กับนานาชาติมากขึ้นทั้งในทางเศรษฐกิจ และการเมือง ความจำเป็นที่ประเทศไทยต้องพัฒนากำลังคนที่มีโลกทัศน์ และความสามารถใน ระดับสากลอย่างจริงจัง เพื่อการอยู่รอดในประชาคมโลกที่มีการแข่งขันทางเศรษฐกิจและการ เมือง ภารกิจหลักทุกประการของอุดมศึกษาไทยในอนาคตจะต้องมีคุณลักษณะของความเป็น สากล ซึ่งมหาวิทยาลัยควรจะพัฒนาในด้านการปรับปรุงระบบและวิธีการสอนในรูปแบบเดิมและ พัฒนารูปแบบใหม่โดยใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสารสนเทศ พัฒนาหลักสูตรรูปแบบใหม่ที่มี ความหลากหลายเพื่อกลุ่มเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกัน ส่งเสริมคุณลักษณะของ บัณฑิตเพื่อเสริมบทบาทของประเทศในประชาคมโลกมากขึ้น พัฒนาคุณลักษณะที่เป็นที่ต้องการ ของตลาดแรงงาน อีกทั้งเน้นทักษะพื้นฐานทางด้านมากขึ้นในการผลิตบัณฑิต เช่น ทักษะทาง ด้านภาษา การจัดการ การใช้คอมพิวเตอร์ พัฒนาระบบอินเทอร์เน็ตเทียบหน่วยกิตข้ามสถาบันการ ศึกษาในต่างประเทศเพื่อเพิ่มโอกาสและสมรรถนะในการผลิตและพัฒนากำลังคน ส่งเสริมความ ร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษาไทยและต่างประเทศในการพัฒนาหลักสูตร การจัดการศึกษา และกลุ่มสัมพันธ์ทางวิชาการ

ธีรยุทธ กลิ่นสุคนธ์ (2540) กล่าวถึงการเปลี่ยนแปลง ในระดับการบริหารของ มหาวิทยาลัยรังสิต โดยดำเนินการปรับปรุงโครงสร้างการบริหารของคณะใหม่ เพื่อให้สอดคล้อง กับความเป็นจริงในระบบสากล โดยมีนโยบายในการปรับเปลี่ยนโครงสร้างการบริหารงานบาง คณะ โดยรวมกลุ่มคณะที่มีลักษณะการจัดการเรียนการสอนที่คล้ายกันเข้าด้วยกัน ซึ่งจะให้เกิด การเอื้อประโยชน์ในการเรียนการสอนซึ่งกันและกัน ทำให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารงานการ ประสานงาน และการใช้ทรัพยากรให้เกิดประสิทธิผลสูงสุด โดยปัจจุบันมหาวิทยาลัยรังสิต ประกอบด้วยคณะต่างๆจำนวน 13 คณะ โดยแบ่งเป็น 4 กลุ่มคณะวิชา ดังนี้

กลุ่มคณะแพทยศาสตร์และวิทยาศาสตร์สุขภาพ

กลุ่มคณะวิศวกรรมศาสตร์และเทคโนโลยี

กลุ่มคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

กลุ่มคณะศิลปะและการออกแบบ

แนวทางการปรับเปลี่ยนหลักสูตรของคณะศิลปกรรม คำนึงถึงความเป็นสากล โดยคำนึงถึงองค์ความรู้ทางวิชาการด้านต่างๆ และคุณภาพของบัณฑิตที่ทัดเทียมกับต่างประเทศ ตลอดจนตลาดแรงงานที่ปรับเปลี่ยนไปและนำการใช้เทคโนโลยีในปัจจุบันประยุกต์เข้ามาใช้กับการเรียนการสอนทางด้านศิลปะ พิศประไพ สารศาสตร์ (สัมภาษณ์, 2540) ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับทิศทางการผลิตบัณฑิตที่ทางคณะต้องการ คือเน้นผลิตบัณฑิตที่มีความคิดสร้างสรรค์ รู้จักคิด วิเคราะห์ มีเหตุมีผล และนำเอาศิลปะมาใช้ผสมผสานกับเทคโนโลยีในระบบการผลิตที่มีความเป็นไปได้ ทิศทางของการพัฒนาหลักสูตร พิจารณาจากแนวการจัดการศึกษาของต่างประเทศ เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ไปสู่ระบบสากล ขณะเดียวกันก็คำนึงถึงความเหมาะสมของหลักสูตรกับประเทศไทย สังคมและวัฒนธรรม พื้นฐานของผู้เรียน โดยนำระบบการประกันคุณภาพการศึกษามาใช้เป็นแนวปฏิบัติ เพื่อให้การผลิตบัณฑิตมีคุณภาพและมาตรฐานทัดเทียมกับสถาบันอื่นๆ

ขณะที่โลกมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยีที่ทำให้ความรู้และวิทยาการมีการเชื่อมโยงถึงกันได้หมดภายในระยะเวลาอันสั้น และเนื่องจากมหาวิทยาลัยรังสิตเป็นสถาบันการศึกษาเอกชนจำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยน ปรับปรุงการเรียนการสอนและสร้างเอกลักษณ์เฉพาะของสถาบันเนื่องจากมีการแข่งขันในระหว่างมหาวิทยาลัยเอกชนด้วยกันที่ค่อนข้างสูง จากงานวิจัยเรื่อง " บทบาทสถาบันอุดมศึกษาเอกชน " ของประกอบ คุปรัตน์และคณะ (2536) ผลการวิจัยในด้านหลักสูตรของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน จะมีหลักสูตรที่จะเปิดการเรียนการสอนอย่างหลากหลายมากขึ้นโดยหลักสูตรต้องมีลักษณะเด่นเฉพาะตัว ที่จะจูงใจให้นักศึกษาที่มีความรู้ความสามารถมาเรียนและช่วยสร้างชื่อเสียงให้กับสถาบัน สำหรับทิศทางของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่ควรพัฒนานั้นในด้านวัตถุประสงค์ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน จะต้องมีความชัดเจนสอดคล้องกับความต้องการของสังคม หลักสูตรที่สถาบันอุดมศึกษาเอกชนแต่ละแห่งในอนาคตอีก 15 ปีข้างหน้า จำเป็นจะต้องเน้นให้ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์ ผลการวิจัยสอดคล้องกับทิพวรรณ รัตนวงศ์ (2536) ซึ่งทำการวิจัยเรื่อง " แนวโน้มหลักสูตรสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ในปีพุทธศักราช 2545 " ผลการวิจัยได้ข้อสรุปเกี่ยวกับหลักสูตรของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน โดยหลักสูตรจะต้องมีความเป็นเอกลักษณ์ของสถาบัน มีการนำเทคโนโลยีทางการศึกษาเข้ามาใช้ในระบบอุดมศึกษาเพิ่มขึ้น และต้องคำนึงถึงความต้องการตลาดในการเปิดสาขาที่สนองตอบต่อธุรกิจเอกชนและทันต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ

เมื่อก้าวถึงการพัฒนาหลักสูตร ทฤษฎีการพัฒนาหลักสูตรของไทเลอร์ (1949) ซึ่งใช้วัตถุประสงค์ของหลักสูตรเป็นหลักในการเลือกหรือจัดประสบการณ์เรียนรู้ ทั้งรายวิชา จำนวนหน่วยกิต รวมถึงสภาพการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับวัตถุประสงค์หลักสูตร โดยวัตถุประสงค์นั้นจะได้มาจากการคำนึงถึงปรัชญาการศึกษา สังคมและผู้เรียน ไทเลอร์(1949)มีแนวคิดที่เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรและการสอนที่มุ่งเน้นไปที่การเปลี่ยนแปลงตัวผู้เรียน และได้กำหนดปัญหาพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรและการสอน 4 ข้อ ซึ่งจะต้องตอบให้ครบเรียงลำดับจากข้อ 1 ถึงข้อ 4 ดังนี้

1. จุดมุ่งหมายทางการศึกษา (Educational Purposes) ที่โรงเรียนต้องการให้ผู้เรียนบรรลุมีอะไรบ้าง

2. การที่จะให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายทางการศึกษาที่กำหนดนั้นจะต้องมีประสบการณ์ทางการศึกษา (Educational Experiences) อะไรบ้าง

3. ประสบการณ์ทางการศึกษาที่กำหนดนั้น สามารถจัดให้มีประสิทธิภาพได้อย่างไร

4. จะทราบได้อย่างไรว่า ผู้เรียนได้บรรลุตามจุดมุ่งหมายทางการศึกษานั้น ๆ แล้ว

(วิชัย วงษ์ใหญ่ ,2537 :10)

จากคำถามทั้ง 4 ข้อ ทำให้เกิดกรอบในการพัฒนาหลักสูตรโดยมีวัตถุประสงค์เป็นหลักในการพิจารณาในด้านต่างๆ ได้แก่

- 1 ด้านการเลือกประสบการณ์การเรียนรู้
- 2 ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้
- 3 ด้านการประเมินประสบการณ์การเรียนรู้

ซึ่งไทเลอร์ Tyler (1949) เสนอวิธีการหาข้อมูล จาก 3 แหล่ง ดังนี้

เนื้อหาวิชาจากผู้เชี่ยวชาญ

ข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียน

ข้อมูลเกี่ยวกับสังคม

และการแสวงหาข้อมูลจากทั้ง 3 แหล่งเหล่านั้น จะทำให้ได้หลักเกณฑ์ในเลือกเนื้อหาสาระที่จะบรรจุในหลักสูตร คือ

1. เกณฑ์ความถูกต้อง (Criterion of validity)
2. เกณฑ์แห่งความสามารถที่จะเรียน (Criterion of learnability)

3. เกณฑ์แห่งความสำคัญ (Criterion of significance)
4. เกณฑ์แห่งความสนใจ (Criterion of interest)
- (สงัด อุทรานันท์ ,2527 : 170 -172)

แผนพัฒนามหาวิทยาลัยรังสิต (2540-2544) ในระดับการบริหารของมหาวิทยาลัยได้ดำเนินการปรับเปลี่ยนระบบการศึกษาจากระบบทวิภาคเป็นระบบไตรภาค นอกจากนี้ในระดับคณะได้มีการรวมคณะที่มีศาสตร์ใกล้เคียงเข้าด้วยกัน จะเห็นได้ว่ามหาวิทยาลัยรังสิต มีลักษณะโครงสร้างการบริหารกลุ่มคณะ ที่เอื้อให้การจัดหลักสูตรสหวิทยาการเกิดประสิทธิภาพสูงสุด เนื่องจากความร่วมมือและการประสานงานภายในและภายนอกกลุ่มคณะสามารถกระทำได้ง่าย ขณะเดียวกันได้มีการเตรียมการที่จะพัฒนามหาวิทยาลัยเข้าสู่ระบบสากลที่ชัดเจนซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่8(2540-2544)ที่เน้นในเรื่องการพัฒนาหลักสูตรที่มีความเป็นสากลและการสร้างองค์ความรู้ที่ทัดเทียมกับมหาวิทยาลัยในต่างประเทศ การที่มหาวิทยาลัยรังสิตเป็นมหาวิทยาลัยเอกชน ดังนั้นการปรับเปลี่ยนหรือ เสนอแนวทางการพัฒนาหลักสูตรที่เป็นแนวคิดใหม่ที่ใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย ความพร้อมของบุคลากร การลงทุนทางอุปกรณ์ที่ทันสมัย จะกระทำได้อย่างคล่องตัวและรวดเร็ว ดังนั้นเมื่อ พิจารณาจากแนวนโยบายของสถาบัน การเปลี่ยนแปลงระบบการบริหารเป็นระบบกลุ่มคณะ และแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่8 ผู้วิจัยจึงเลือกนำเสนอหลักสูตรศิลปบัณฑิต สาขาวิชาออกแบบผลิตภัณฑ์ อุตสาหกรรม คณะศิลปกรรม มหาวิทยาลัยรังสิต เนื่องจากมีแผนในการปรับเปลี่ยนที่ชัดเจนและมีระบบโครงสร้างกลุ่มคณะที่เอื้อให้การจัดหลักสูตรแบบสหวิทยาการมีประสิทธิภาพ

ไพฑูรย์ สีนลารัตน์ (2530)กล่าวถึง ปัญหาหลักสูตรอุดมศึกษาในด้านเนื้อหาของหลักสูตรในปัจจุบันมีมากจนเกินไป เนื้อหาวิชาหลายส่วนเป็นเนื้อหาที่ไม่สัมพันธ์กับสังคม โดยเน้นเฉพาะด้านเกินไปจนไม่ครอบคลุมปัญหาใหม่ๆของสังคม การจัดเนื้อหาของหลักสูตรในปัจจุบันมีลักษณะคงที่ตายตัว และเป็นขั้นตอนมากไปทำให้การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเป็นไปที่ยาก และมักไม่ค่อยยอมรับการเปลี่ยนแปลง ผู้จัดทำหรือคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรมัก จะดำเนินการปรับปรุงไปเองโดยเอกเทศ ผู้สอนก็สอนแต่ละวิชาไปตามที่ตนเองถนัดและสนใจ นอกจากนี้แต่ละวิชาก็ไม่ประสานสัมพันธ์กัน และอาจเกิดความซ้ำซ้อนได้ในแต่ละวิชา ดังนั้นแนวทางของหลักสูตรในอนาคต จะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนตามความถนัดและความสนใจมากขึ้น การจัดหลักสูตรให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนสาขาอื่นๆ เพื่อให้ผู้เรียนมีทัศนะกว้างและมองเห็น

แนวทางในแก้ปัญหาใหม่ ๆ ของสังคมได้ดีขึ้น เน้นเรื่องราวของสังคมมากขึ้น กระบวนการเรียนการสอนจะได้รับความสนใจมากขึ้นเนื่องจากมีทางเลือกที่หลากหลาย จากสภาพทางสังคมเทคโนโลยี แนวนโยบายของสถาบัน และแนวคิดในการผลิตบัณฑิตให้สามารถอยู่รอดในสังคมยุคสารสนเทศ แนวทางพัฒนาหลักสูตรในการวิจัยนี้จึงเน้นในเรื่องการใช้แนวทางของสหวิทยาการที่เป็นการผสมผสานศาสตร์ในหลายสาขา คุณสมบัติของนักออกแบบผลิตภัณฑ์ที่จำเป็นต้องมีความรู้ลึกและรู้กว้าง ปรชญาการศึกษาของคณะศิลปกรรมที่เน้นเรื่องการออกแบบและเทคโนโลยี แนวทางของสังคม วิสัยทัศน์ของโลก สังคมและการศึกษาในอนาคต ทิศทางการพัฒนาในหลักการของอุดมศึกษา เป็นสิ่งกำหนดวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้เป็นแนวทางในการกำหนดวัตถุประสงค์ของหลักสูตรแต่ละด้าน ดังต่อไปนี้

1. เพื่อผลิตนักออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมที่มีความรู้ความสามารถในการออกแบบผลิตภัณฑ์ ที่คำนึงการผสมผสานด้านความงามทางสุนทรีย (aesthetics) ประโยชน์ใช้สอย (function) กระบวนการผลิต (production) และการตลาด (marketing) อีกทั้งยังสามารถเชื่อมโยงความรู้จากศาสตร์ในหลายสาขานำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในด้านวิชาชีพออกแบบผลิตภัณฑ์ และการปรับตัวกับสังคมเทคโนโลยีในอนาคต

2. เพื่อผลิตนักออกแบบผลิตภัณฑ์ที่เป็นนักคิด มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เพื่อนำไปสู่ความสามารถในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาการออกแบบผลิตภัณฑ์ได้

3. เพื่อส่งเสริมให้บัณฑิตเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณในวิชาชีพ จากวัตถุประสงค์หลักสูตร ผู้วิจัยได้ใช้เป็นตัวกำหนดควบคุมการเลือกและจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยเลือกกรอบในการพัฒนาหลักสูตรตามแนวทฤษฎีของไทเลอร์ (1949) โดยคำนึงถึง

1. ด้านการเลือกประสบการณ์การเรียนรู้
2. ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้
3. ด้านการประเมินประสบการณ์การเรียนรู้

จากการที่แผนพัฒนามหาวิทยาลัยรังสิต (2540-2544) มีแนวนโยบายในการปรับเปลี่ยนหลักสูตรและสร้างเอกลักษณ์เฉพาะตัวของหลักสูตรให้มีจุดมุ่งหมายที่เฉพาะเจาะจงเป็นทางเลือกให้กับผู้เรียนได้หลากหลาย โดยแผนการพัฒนานี้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 (พ.ศ.2540-2544) ที่เน้นความจำเป็นต้องพัฒนากำลังคนที่มีโลกทัศน์และความสามารถในระดับสากล ซึ่งมหาวิทยาลัยควรจะพัฒนาในด้านการปรับปรุงระบบและ

พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนใหม่โดยใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสารสนเทศ พัฒนาหลักสูตรรูปแบบใหม่ที่มีความหลากหลายเพื่อกลุ่มเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกัน พัฒนาคุณลักษณะที่เป็นที่ต้องการของตลาดแรงงาน ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษาไทยและต่างประเทศในการพัฒนาหลักสูตร และจากวิสัยทัศน์ของการศึกษาไทยในอนาคต การศึกษาต้องเป็นการศึกษาที่มุ่งพัฒนาตัวบุคคลเป็นสำคัญ โดยเน้นให้ระบบการศึกษาไทยในอนาคตเป็นระบบที่สามารถเพิ่มศักยภาพการเรียนรู้ของบุคคลต้องมีความสามารถในการเรียนรู้ การรับข่าวสารใหม่ๆ การคิด การตัดสินใจและการปรับตัวให้ทันกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป จากการเน้นมนุษย์เป็นศูนย์กลางของการพัฒนา และการพัฒนาอย่างมีองค์รวม ที่เรียกว่า " Holistic and Sustainable Human Development (SHD) " แสดงให้เห็นถึงแนวทางของมนุษย์ในอนาคตมนุษย์จะถูกบังคับให้สนใจในเรื่องรอบตัวมากขึ้น เนื่องจากในยุคหน้า มนุษย์จำเป็นต้องรู้ทั่วทุกด้านของการดำรงชีวิต ด้วยเหตุนี้เองการจัดการศึกษาในรูปแบบสหวิทยาการจึงเป็นสิ่งจำเป็นในปัจจุบัน เนื่องจากสหวิทยาการเป็นการผสมผสานศาสตร์ในหลายสาขา คุณสมบัติของนักออกแบบผลิตภัณฑ์ที่จำเป็นต้องมีความรู้ลึกและรู้กว้าง และจากปรัชญาการศึกษาของคณะศิลปกรรมที่เน้นเรื่องการออกแบบและเทคโนโลยี ทฤษฎีการพัฒนาหลักสูตรของไทเลอร์ (1949) ซึ่งใช้วัตถุประสงค์ของหลักสูตรเป็นหลักในการเลือกหรือจัดประสบการณ์เรียนรู้โดยวัตถุประสงค์นั้นจะได้มาจากการคำนึงถึงปรัชญาการศึกษา สังคมและผู้เรียน ซึ่งผู้วิจัยได้สรุปความสัมพันธ์ของกรอบทฤษฎีเป็นแผนภูมิดังต่อไปนี้

แผนภูมิที่ 1 แสดงความสัมพันธ์ของทฤษฎีการพัฒนาหลักสูตร หลักการอุดมศึกษา หลักสูตรปัจจุบันและสหวิทยาการ

ศึกษาข้อมูลจาก 3 แหล่ง ผู้เชี่ยวชาญ ผู้เรียนและสังคม
โดยเก็บข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญ อาจารย์ผู้สอน นักศึกษา/บัณฑิต สถานประกอบการ

กรอบทฤษฎีการพัฒนาหลักสูตรของไทเลอร์

เน้นการใช้ วัตถุประสงค์เป็นตัวกำหนด

- การจัดประสบการณ์เรียนรู้
- การเลือกประสบการณ์
- การประเมินประสบการณ์

โดยกำหนดจุดประสงค์ทั่วไปของหลักสูตรดังนี้

- เพื่อมุ่งให้มีความรู้ สึกซึ่งในศาสตร์ด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม
- สามารถโยงความรู้ ในตำราและทฤษฎีไปสู่การปฏิบัติได้
- เพื่อมุ่งให้ได้นักออกแบบที่มีความรู้กว้างและสามารถผสมผสานศาสตร์ต่างสาขาอันได้แก่ มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และวิทยาศาสตร์-เทคโนโลยี กับศาสตร์ด้านวิชาชีพออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมในลักษณะของสหวิทยาการ

หลักการอุดมศึกษา

วิสัยทัศน์ของการศึกษาไทยในอนาคตเป็นการศึกษาที่มุ่งพัฒนาตัวบุคคล เพิ่มศักยภาพการเรียนรู้ของบุคคล ให้มีความสามารถในการเรียนรู้ การรับข่าวสารใหม่ๆ การคิดและตัดสินใจและการปรับตัวกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง

มหาวิทยาลัยเอกชนจำเป็นต้องสร้างเอกลักษณ์และความเป็นเฉพาะตัวของหลักสูตรควรมีการปรับเปลี่ยนและปรับปรุงให้ทันสมัย มีความชัดเจนและมีจุดมุ่งหมายที่เฉพาะเจาะจงเป็นทางเลือกให้กับผู้เรียนได้หลากหลาย

การพัฒนาที่เน้นมนุษย์เป็นศูนย์กลาง และการพัฒนาอย่างมีองค์รวม ที่เรียกว่า " Holistic and Sustainable Human Development (SHD)" แสดงให้เห็นถึง แนวทางของมนุษย์ในอนาคตจะถูกบังคับให้สนใจในเรื่องรอบตัวมากขึ้น ในยุคหน้ามนุษย์จำเป็นต้องรู้ทั่วทุกด้านของการดำรงชีวิต การศึกษาในรูปแบบสหวิทยาการจึงจำเป็นสำหรับมนุษย์ในการปรับตัว

หลักสูตรปัจจุบัน/หลักสูตรร่วมสมัย

หลักสูตรศิลปบัณฑิต สาขาวิชาออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม
โครงสร้างและองค์ประกอบของหลักสูตรระบบไตรภาคปัจจุบัน

จำนวนหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตร	166	หน่วยกิต
1. หมวดวิชาศึกษาทั่วไป	40	หน่วยกิต
1. กลุ่มวิชามนุษยศาสตร์	9	หน่วยกิต
2. กลุ่มวิชาสังคมศาสตร์	9	หน่วยกิต
3. กลุ่มวิทยาศาสตร์กับคณิตศาสตร์	10	หน่วยกิต
4. กลุ่มวิชาภาษา	12	หน่วยกิต
5. กลุ่มรายวิชาพลศึกษาและนันทนาการ (ไม่นับหน่วยกิตรวม)		
2. หมวดวิชาเฉพาะ	118	หน่วยกิต
1. กลุ่มวิชาพื้นฐานวิชาชีพ	21	หน่วยกิต
2. กลุ่มวิชาชีพ	97	หน่วยกิต
วิชาบังคับ	77	หน่วยกิต
วิชาเลือก	20	หน่วยกิต
3. หมวดวิชาเลือกเสรี	8	หน่วยกิต

ส่วนหลักสูตรในต่างประเทศที่นำมาประกอบการพิจารณาด้วย เช่น หลักสูตรการออกแบบอุตสาหกรรม ของมหาวิทยาลัยเอสเซ็น ประเทศเยอรมนี สถาบันศิลปะที่คาสโค ประเทศโปแลนด์ ศิลปะและการออกแบบ-ปราติสลาว่า ประเทศเซเชลโลวากี ภาควิชาการออกแบบที่ไอคอน ประเทศอิสราเอล

สหวิทยาการ

การเรียนรู้ศาสตร์ในหลายสาขา ผสมผสานกัน

เพื่อให้มีความรู้กว้าง เชื่อมโยงความรู้ในหลายสาขาวิชานั้น ใช้ประโยชน์ในการปรับตัวทั้งในระดับสังคมส่วนตน วิชาชีพและยังเป็นการเสริมสร้างให้เกิดแนวคิดของวิเคราะห การสร้างองค์ความรู้ใหม่ และการประยุกต์ แก้ปัญหา ในสังคมอนาคตได้

หลักสูตรศิลปบัณฑิต
สาขาออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม

จากเหตุผล ที่มา ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทำให้ผู้วิจัยเห็นความสำคัญและความจำเป็นในการที่ต้องมีการนำเสนอหลักสูตรศิลปบัณฑิต สาขาวิชาออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม คณะศิลปกรรม มหาวิทยาลัยรังสิต ผู้วิจัยคาดหวังว่าผลจากการวิจัยจะเป็นประโยชน์และสามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมในลักษณะการจัดหลักสูตรแบบสหวิทยาการ ที่เหมาะสมกับสภาพการเรียนการสอนในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อนำเสนอหลักสูตรศิลปบัณฑิต สาขาออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยรังสิต

นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

- 1.การนำเสนอหลักสูตร หมายถึง การดำเนินงานเพื่อสร้างหลักสูตรขึ้นมาใหม่ เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สภาพของสังคม และเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไป
- 2.หลักสูตร หมายถึง หลักสูตรศิลปบัณฑิตสาขาออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยรังสิต
- 3.ออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม หมายถึง การสร้างสรรค์พัฒนาผลิตภัณฑ์ สำหรับโรงงานอุตสาหกรรม โดยมีเป้าหมายในการใช้รูปทรงที่สวยงามเป็นสิ่งแรกที่ก่อให้เกิดผลสำเร็จ ก่อนที่จะมีการผลิตจริงในโรงงานอุตสาหกรรม โดยคำนึงถึงประโยชน์ใช้สอย กระบวนการผลิต ราคา การตลาดและกลยุทธ์อื่นๆโดยใช้คำในภาษาอังกฤษว่า "Industrial Design"
- 4.มหาวิทยาลัยรังสิต หมายถึง สถาบันเอกชนในระดับอุดมศึกษาในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยซึ่งทำการเปิดสอนในระดับปริญญาตรีและระดับปริญญาโทในสาขาวิชาชีพต่างๆ ตั้งอยู่ที่ อำเภอหลักหก จังหวัดปทุมธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. สัมภาษณ์ ศึกษารวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานจากเอกสารและกรอบการวิจัย

2. กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย
3. สร้างเครื่องมือในการวิจัย
4. ทดสอบและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
5. นำเครื่องมือไปดำเนินการเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง
6. วิเคราะห์ข้อมูล
7. สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล ข้อเสนอแนะและเขียนรายงานการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1.กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ คือกลุ่มของนักการศึกษา นักวิชาการที่เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร ผู้บริหารการศึกษาที่มีความเชี่ยวชาญ ทางด้านออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมหรือออกแบบผลิตภัณฑ์ มีประสบการณ์ไม่น้อยกว่า 10 ปี และมีวิสัยทัศน์ที่เกี่ยวกับหลักสูตรด้านออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมในอนาคตจำนวน 10 ท่าน (ดูรายชื่อในภาคผนวก ก.)

2.กลุ่มอาจารย์ผู้สอน คือกลุ่มอาจารย์ผู้สอนในภาควิชาออกแบบอุตสาหกรรมออกแบบผลิตภัณฑ์ หรือสาขาที่เกี่ยวข้อง ในระดับอุดมศึกษา สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย มีประสบการณ์การสอนอย่างน้อย 5 ปี จากสถาบันการศึกษาของรัฐและเอกชน

3.กลุ่มผู้ประกอบการ คือกลุ่มผู้ประกอบการในสาขาวิชาชีพออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม มีคุณสมบัติอย่างใดอย่างหนึ่งคือเป็นเจ้าของกิจการที่มีประสบการณ์ทำงานอย่างน้อย 5 ปี และมีนักศึกษาที่จบจากภาควิชาออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยรังสิตทำงานอยู่ด้วยจำนวน 20 คน

4.กลุ่มนักศึกษา คือ กลุ่มผู้เรียนที่ผ่านการศึกษาในโปรแกรมออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม คณะศิลปกรรม มหาวิทยาลัยรังสิต ในที่นี้ หมายถึงบัณฑิตที่จบการศึกษาดังแต่ปีพ.ศ.2538-2541 โดยการสุ่มอย่างง่าย จำนวน 30 คน และนักศึกษาชั้นปีที่4ที่กำลังทำศิลปนิพนธ์ภาคปลาย ปีการศึกษา2542 ซึ่งถือว่าได้ผ่านการเรียนโปรแกรมการศึกษาดลอดหลักสูตรมาแล้ว จำนวน 30 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การสร้างเครื่องมือในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยนี้ มี 2 แบบ คือ

1 แบบสัมภาษณ์

2 แบบสอบถาม

โดยแบบสัมภาษณ์ใช้กับกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ อาจารย์ผู้สอน และกลุ่มผู้ประกอบการ
แบบสอบถามใช้กับกลุ่มนักศึกษาและบัณฑิต

ลักษณะของเครื่องมือทั้งแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ คำถามเป็นแบบปลาย
เปิด(open ended) แบบเลือกตอบ(multiple choice)และแบบจัดอันดับ (rating scale)

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลจากการแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ นำมาวิเคราะห์ ดังนี้
 1. ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพวิเคราะห์ โดยใช้ค่าร้อยละ (percentage)
 2. ข้อมูลจากคำถามแบบปลายเปิด (open ended) นำมาสรุปและ อภิปราย
ผลในรูปความเรียง
 3. ข้อมูลจากคำถามแบบเลือกตอบ (multiple choice) นำมาวิเคราะห์ ใน
ลักษณะแจกแจงความถี่ โดยใช้ตารางประกอบคำบรรยาย
 4. ข้อมูลจากคำถามแบบประเมินค่า (rating scale) นำมาวิเคราะห์ค่า
มัชฌิมเลขคณิต(mean)ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (s.d.)แล้วนำมาเสนอในรูปตารางประกอบ
คำบรรยาย

กำหนดน้ำหนักของความสำคัญและความคิดเห็นด้วย เกี่ยวกับการนำเสนอหลักสูตรออก
แบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม ไว้ 5 ระดับดังนี้

ระดับความคิดเห็นด้วย	คำระดับ
มากที่สุด	คะแนนเท่ากับ 5
มาก	คะแนนเท่ากับ 4
ปานกลาง	คะแนนเท่ากับ 3
น้อย	คะแนนเท่ากับ 2
น้อยที่สุด	คะแนนเท่ากับ 1

เมื่อได้ค่าเฉลี่ยแล้ว นำมาแปลความหมายโดยถือเกณฑ์ ดังนี้

4.50 - 5.00	หมายถึง	มีความคิดเห็นด้วยมากที่สุด
3.50 - 4.49	หมายถึง	มีความคิดเห็นด้วยมาก
2.50 - 3.49	หมายถึง	มีความคิดเห็นด้วยปานกลาง
1.50 - 2.49	หมายถึง	มีความคิดเห็นด้วยน้อย
0.50 - 1.49	หมายถึง	มีความคิดเห็นด้วยน้อยที่สุด

2. สถิติที่ใช้วิเคราะห์

สำหรับแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามใช้สถิติ ดังต่อไปนี้

1. ค่าร้อยละ
2. ค่ามัชฌิมเลขคณิต
3. ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

การสรุปผลการวิจัย และ การเขียนรายงานผลการวิจัย

ผู้วิจัย ได้นำข้อมูลที่เก็บรวบรวม มาวิเคราะห์ สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและเขียนรายงานการวิจัย ดังนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ และ แบบสอบถามทุกกลุ่ม นำผลการวิเคราะห์ค่าร้อยละ มาเสนอเป็นตารางประกอบคำบรรยาย
2. ข้อมูลความคิดเห็นแบบประเมินค่าของกลุ่มนักศึกษาและกลุ่มผู้ประกอบการ นำผลการวิเคราะห์ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน มาเสนอในรูปตารางประกอบการบรรยาย
3. ข้อมูลด้านข้อเสนอแนะและคำถามปลายเปิดของทุกกลุ่มประชากร นำมาเสนอเป็นความเรียง ตามลำดับความถี่

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เป็นแนวทางในการนำเสนอหลักสูตรออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม ในรูปแบบสหวิทยาการ ให้เกิดความสอดคล้องกับสภาพปัจจุบันและความต้องการของสังคม

2. เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนและหาแนวทางในการใช้รูปแบบสหวิทยาการให้สอดคล้องกับสถานศึกษา เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพให้การเรียนการสอน

3. เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาค้นคว้า วิจัย สำหรับผู้ที่สนใจในด้านการนำเสนอหลักสูตรในรูปแบบสหวิทยาการ และนำแนวทางการวิจัยไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในสาขาวิชาอื่น ๆ ต่อไป